

The Development of a Training Curriculum on Active Learning Management to Enhance the Competencies of Primary School Teachers

Kamontip Dok-in¹, Natthachai Jantachum², and Tiphaporn Sujari³

¹⁻³Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand

¹E-mail: thanat1105@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0001-5743-2766>

²E-mail: nattachai@rmu.ac.th, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4413-1806>

³E-mail: Tipaporn.s012501@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0006-5725-3377>

Received 26/02/2025

Revised 10/03/2025

Accepted 20/04/2025

Abstract

Background and Aims: Active learning management is the application of various teaching methods and teaching techniques to design lesson plans and organize learning activities to encourage learners to participate in learning, promote interaction between learners and teachers in the classroom, and promote learners to have characteristics consistent with the changes in the current era. This research aims to (1) study fundamental information and identify the needs for the development of the training curriculum on active learning management to enhance teacher competencies, (2) draft the training curriculum, (3) implement the training curriculum on active learning management to enhance the competencies of primary school teachers, and (4) evaluate the training curriculum's effectiveness.

Methodology: This research is a research and development divided into 4 phases: Phase 1: Study of basic information and needs for training curriculum development from a sample group of 322 primary school teachers in the Office of the Primary Education Area 1, Ubon Ratchathani. The sample group was determined using the Krejci and Morgan table, randomly selected, and the target group used for focus group discussions was 7 school administrators, educational supervisors, and teachers, selected by purposive sampling. Phase 2: Drafting a training curriculum for active learning management to enhance learner competence for primary school teachers, and investigating its effectiveness by 7 experts. Phase 3: Implementing the training curriculum for active learning management to enhance learner competence for primary school teachers. The sample group was 30 primary school teachers in the 21st Educational Institution Network, Muang Sam Sip District. Phase 4: Evaluating the training curriculum for active learning management to enhance learner competence for primary school teachers. The tools used were questionnaires, training curriculum, tests, and curriculum evaluation forms. The statistics used for data analysis were percentage, mean, and standard deviation.

Results: 1) The current status of active learning management to enhance learner competence for primary school teachers is at a low level overall, and the level of training needs is at a high level overall. 2) The developed training curriculum consists of 7 components: (1) background and importance (2) principles of the curriculum (3) objectives of the curriculum (4) content of the

curriculum (5) training activities (6) media and learning resources and (7) measurement and evaluation, which are at a high level of consistency and overall appropriateness at a high level as well. 3) The results of implementing the training curriculum by using the training curriculum with 30 primary school teachers. The training on active learning management to enhance learner competence found that teachers had knowledge and ability after the training, with an average score of 94.27 percent, passing the 80 percent criterion for everyone, and were able to create an active learning management plan with a very good quality level. The teachers who received the training were satisfied with the active learning management to enhance learner competence, with the highest level of overall satisfaction. 4) The results of the evaluation of the curriculum after the training found that overall, all aspects were at the highest level. When considering each aspect, it was found that all aspects were at the highest level as well.

Conclusion: The training course on active learning management to enhance learner competence for elementary school teachers can develop teachers' knowledge and ability in active learning management to a higher level, and teachers can create active learning management plans of a very good quality. In conclusion, it is a course that can develop the abilities of elementary school teachers, covering all competencies, showing that it is a training course that has been developed effectively.

Keywords: The Development of Training Curriculum; Enhance Active Learning; Learner Competence

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของผู้เรียนสำหรับครู ประถมศึกษา

กมลทิพย์ ดอกอินทร์¹, ณัฐชัย จันทชุม² และทิพาพร สุจาร์³

¹นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและพัฒนาหลักสูตร คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

^{2,3}อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

บทคัดย่อ

ภูมิหลังและวัตถุประสงค์ : การจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นการนำเอาวิธีการสอน เทคนิคการสอนที่หลากหลายมาใช้ในการออกแบบแผนการสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ส่งเสริมให้มีปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียนในชั้นเรียนทั้งผู้เรียนและผู้สอน และส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1. ศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม 2. พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม 3. นำหลักสูตรฝึกอบรมไปใช้ และ 4. ประเมินหลักสูตรฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของผู้เรียน สำหรับครูประถมศึกษา

ระเบียบวิธีวิจัย : การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนาแบ่งออกเป็น 4 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม จากกลุ่มตัวอย่างเป็นครูประถมศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 จำนวน 322 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางจอยซ์และมอร์แกน สุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น ตามขนาดโรงเรียน และกลุ่มเป้าหมายที่ใช้สนทนากลุ่ม ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษาพิเศษ ครูผู้สอน จำนวน 7 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ระยะที่ 2 การร่างหลักสูตรฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของผู้เรียน สำหรับครูประถมศึกษา หาประสิทธิภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน ระยะที่ 3 การนำหลักสูตรฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของผู้เรียน สำหรับครูประถมศึกษา ไปใช้ กลุ่มตัวอย่างครูประถมศึกษา กลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาที่ 21 อำเภอม่วงสามสิบ จำนวน 30 คน ระยะที่ 4 การประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของผู้เรียน สำหรับครูประถมศึกษา เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบสอบถาม หลักสูตรฝึกอบรมฯ แบบทดสอบ และแบบประเมินหลักสูตร สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย: 1) สภาพปัจจุบันในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของผู้เรียน สำหรับครูประถมศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับน้อย และระดับความต้องการในการฝึกอบรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) หลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้น มี 7 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) ความเป็นมาและความสำคัญ (2) หลักการของหลักสูตร (3) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร (4) เนื้อหาสาระของหลักสูตร (5) กิจกรรมการฝึกอบรม (6) สื่อและแหล่งเรียนรู้ และ (7) การวัดและประเมินผล ที่มีความสอดคล้องอยู่ในระดับมาก และมีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก เช่นกัน 3) ผลการนำหลักสูตรฝึกอบรมไปใช้ โดยนำหลักสูตรฝึกอบรมใช้กับครูประถมศึกษา จำนวน 30 คน โดยการฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของผู้เรียน พบว่าครูมีความรู้ความสามารถหลังการฝึกอบรมมีคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 94.27 โดยผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ทุกคน และสามารถจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ได้ระดับคุณภาพดีมาก และครูผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของผู้เรียน โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด 4) ผลการประเมินหลักสูตรหลังฝึกอบรม พบว่า โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้านเช่นกัน

สรุปผล: หลักสูตรฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของผู้เรียน สำหรับครูประถมศึกษา สามารถพัฒนาความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สูงขึ้น และครูสามารถจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ได้ระดับคุณภาพดีมาก สรุปได้ว่า เป็นหลักสูตรที่สามารถพัฒนาความสามารถของครู ประถมศึกษาได้ครอบคลุมทุกสมรรถนะแสดงให้เห็นว่าเป็นหลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ : หลักสูตรฝึกอบรม, การจัดการเรียนรู้เชิงรุก, สมรรถนะของผู้เรียน

บทนำ

การจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันเน้นการเรียนการสอนเชิงรุก (Active Learning) คือการนำเอาวิธีการสอน เทคนิคการสอนที่หลากหลายมาใช้ในการออกแบบแผนการสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ส่งเสริมให้มีปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียนในชั้นเรียนทั้งผู้เรียนและผู้สอน การจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) จึงเป็นการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน (มหาวิทยาลัยศิลปากร, คณะศึกษาศาสตร์, 2561) การจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายให้เหมาะสมกับความแตกต่างของผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้สอนและผู้เรียนได้แบ่งปันความรู้ได้สำรวจ เสาะแสวงหาความรู้ช่วยกันคิดวิเคราะห์ที่ได้แสดงความคิดเห็นได้มีโอกาสฝึกทักษะวิเคราะห์การแก้ปัญหาการร่วมมือในการทำกิจกรรมทั้งกิจกรรมเดี่ยวคู่และกลุ่มผู้เรียนร่วมมือกันและแบ่งปันกันมีโอกาสทำโครงการหรือชิ้นงานผู้เรียนได้นำไปใช้ในชีวิตจริงนอกชั้นเรียน (authentic tasks/projects) ใช้เทคโนโลยีผสมผสานกับกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทั้งในและนอกห้องเรียน ในการวัดและประเมินผลทุกคนมีโอกาสในการประเมินเช่นครูประเมินผู้เรียน ผู้เรียนประเมินเพื่อน ผู้เรียนประเมินตนเองผู้เรียนได้สะท้อนประสบการณ์การเรียนรู้และนำมาแลกเปลี่ยนกันผลป้อนกลับเพื่อการพัฒนาใช้วิธีการประเมินที่หลากหลายวิธีและเน้นการปฏิบัติจริงมีเกณฑ์ในการวัดและประเมินผลชัดเจนสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ถูกต้องเหมาะสมกับทักษะที่ต้องการประเมิน (เชาวฤทธิ์ จงเกษกรณ์, 2562) และ วชิร เกษพิชัยณรงค์ และ น้ำค้าง ศรีวัฒนาโรทัย (2555) ได้ให้ลักษณะสำคัญของการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ดังนี้คือ 1) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้เช่นการแสดงความคิดเห็นการสะท้อนการเรียนรู้การเขียนเพื่อทบทวนสิ่งที่ได้เรียนไป เป็นต้น 2) ผู้เรียนได้เรียนรู้การแบ่งหน้าที่ในการทำงาน ฝึกความรับผิดชอบในงานของตนเองและงานของส่วนรวม มีวินัยในการทำงาน โดยการจัดกิจกรรมกลุ่มย่อย 3) สร้างสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะการเรียนรู้พร้อมกันหลายๆ ด้านเช่นการอ่านการเขียน การรับฟังผู้อื่นการแสดงความคิดเห็นการให้เหตุผลเพื่อแก้ปัญหาหรือทำงานที่ได้รับมอบหมาย 4) ผู้เรียนสามารถค้นคว้าและบูรณาการข้อมูลข่าวสารสารสนเทศ ทฤษฎีหรือหลักการต่าง ๆ ที่มีเพื่อสร้างวิธีการแก้ปัญหา สามารถความคิดรวบยอดด้วยตนเอง อีกทั้งไชยยศ เรื่องสุวรรณ (2553) กล่าวถึงลักษณะของการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ว่าเป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการคิดการแก้ปัญหา และการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้สูงสุดสร้างองค์ความรู้และจัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนทั้งในด้านการสร้างองค์ความรู้สร้างปฏิสัมพันธ์ร่วมกันมีความรับผิดชอบร่วมกันมีวินัยในการทำงาน และการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบควรสร้างสถานการณ์ให้ผู้เรียนอ่านพูดฟังคิดอย่างลุ่มลึกผู้เรียนจะเป็นผู้จัดระบบการเรียนรู้ด้วยตนเองเน้นทักษะการคิดขั้นสูงเปิดโอกาสให้ผู้เรียนบูรณาการข้อมูลข่าวสาร หรือสารสนเทศ และหลักการความคิดรวบยอด และสอนจะเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเองเกิดจากประสบการณ์การสร้างองค์ความรู้และการสรุปทบทวนของผู้เรียนจึงแสดงได้ว่าการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดประโยชน์ซึ่งทำให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้

ในเนื้อหาวิชาส่งเสริมและพัฒนาทักษะการสร้างการทำงานเป็นทีมเกิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมกันผู้เรียนเห็นคุณค่าในตนเองทำให้เกิดการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์เกิดการเรียนรู้ด้วยการค้นพบแนวคิดการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง การเรียนให้สนุกสนานมีแบบเรียนรู้ที่หลากหลาย สามารถนำเนื้อหาที่เรียนไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติจริงเพิ่มช่องทางสื่อสารกับผู้เรียนที่มีความแตกต่างกันช่วยสร้างความคงทนในการจดจำข้อมูลและสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้เป็นการเตรียมเส้นทางให้ผู้เรียนเห็นคุณค่ายอมรับและได้รับสิ่งตอบแทน ทำให้ผู้สอนมีการตื่นตัวอยู่ตลอดเวลาคิดค้นสิ่งใหม่ๆเพื่อเตรียมจัดการเรียนการสอนให้กับผู้เรียน ทำให้มีส่วนร่วมสำหรับผู้สอนและผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กัน

จากงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของผู้วิจัยหลาย ๆ ท่านสะท้อนให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสามารถพัฒนาสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนได้ เช่น วิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนบ้านโคกสูง พบว่าครูมีความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) หลังการพัฒนาเพิ่มขึ้นสมรรถนะการจัดการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยรวมอยู่ในระดับมาก สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) อยู่ในระดับมากที่สุดและความพึงพอใจต่อรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (สุพัชร์ สมสา, 2560) เพื่อให้สอดคล้องกับการส่งเสริมคุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 และยุคไทยแลนด์ 4.0 ด้วย และยังเป็นกระบวนการเรียนการสอนอย่างหนึ่งที่เน้นการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติหรือการลงมือทำให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการคิดเกี่ยวกับสิ่งที่เขาได้กระทำลงไปปฏิบัติเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการสร้างสรรคทางปัญญา (Constructivism) ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้มากกว่าเนื้อหาวิชาเพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้หรือสร้างความรู้ให้เกิดขึ้นในตนเอง ด้วยการลงมือปฏิบัติจริงผ่านสื่อหรือกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีครูผู้สอนเป็นผู้แนะนำ กระตุ้นหรืออำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ขึ้นโดยกระบวนการคิดขั้นสูงกล่าวคือผู้เรียนมีการวิเคราะห์การสังเคราะห์และการประเมินค่าจากสิ่งที่ได้รับจากกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีความหมายและนำไปใช้ในสถานการณ์อื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Bonwell & Eison, 1991; สิริพร ปาณาวงษ์, 2560) หากนำการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning บูรณาการรวมกับการใช้สื่อนวัตกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศและอินเทอร์เน็ตจะมีความเหมาะสมมาก เนื่องจากปัจจุบันบทบาทของสื่อและเทคโนโลยีมีความสำคัญต่อการจัดการเรียน การสอนสมัยใหม่และในชีวิตประจำวันซึ่งในด้านการพัฒนาการศึกษาของไทย ถือได้ว่าการใช้สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อการเรียนการสอนเป็นสิ่งสำคัญต่อการพัฒนาการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ในปัจจุบันเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง ตามศักยภาพของตนเองและความสะดวกของตนเองสามารถสร้างสถานการณ์จริงซึ่งจากประสบการณ์ตลอดจนส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อทำให้เกิดการเรียนรู้ด้วย

จากความเป็นมาและสภาพปัญหา และการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคปัจจุบันนั้นครูผู้สอนเป็นปัจจัยสำคัญหลักในการขับเคลื่อนการศึกษาไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย ซึ่งผู้สอนควรได้รับการพัฒนาให้จัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของผู้เรียน สำหรับครูประถมศึกษา ซึ่งผลที่ได้รับนอกจากจะทำให้ครูผู้สอนได้ความรู้มีทักษะเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการจัดการเรียนรู้แล้วยังส่งผลให้นักเรียนเกิดทักษะที่จำเป็นภายใต้สังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของผู้เรียน สำหรับครูประถมศึกษา
2. เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของผู้เรียน สำหรับครูประถมศึกษา
3. เพื่อนำหลักสูตรฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของผู้เรียน สำหรับครูประถมศึกษาไปใช้
4. เพื่อประเมินหลักสูตรฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของผู้เรียน สำหรับครูประถมศึกษา

ทบทวนวรรณกรรม

ความหมายของหลักสูตรฝึกอบรม

Taba (1962) ให้ความหมายไว้ว่าหลักสูตร หมายถึง แผนสำหรับการเรียนรู้ที่มีจุดมุ่งหมายเฉพาะที่ชี้ให้เห็นถึงการเลือกและการจัดเนื้อหา แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และสุดท้ายหลักสูตรจะรวมแผนการประเมินผลเข้าไว้ด้วย

Oliva (1992) ให้ความหมายไว้ว่า หลักสูตรคือกิจกรรมของการจัดการเรียนรู้หรือการจัดการศึกษาที่จัดประสบการณ์ทั้งหมดให้แก่ผู้เรียนโดยตามแผนงานหรือโครงการต่างๆ ที่ถูกกำหนดขึ้นโดยกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อเป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนตามที่ต้องการเพื่อให้เกิดสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้แก่ผู้เรียน

ชนสิทธิ์ สิทธิสุนิณ (2564) ได้ให้ความหมายไว้ว่า เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาที่ประมวลเนื้อหาสาระและประสบการณ์ต่างๆ ให้แก่ผู้เรียนสำหรับใช้ในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียน

วรารุณ มั่นสุขผล (2557) ได้ให้ความหมาย ของการฝึกอบรมไว้ว่าเป็นการเพิ่มพูนความรู้ทักษะความสามารถและเจตคติที่ดีเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ นำไปสู่การปฏิบัติที่ถูกต้องและบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ช่วยพัฒนาศักยภาพบุคคลากรในองค์กร

Goldstein (1993) กล่าวว่า การฝึกอบรม เป็นโครงการหรือกระบวนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ เพื่อสร้างเพิ่มพูนความรู้ทักษะ ความสามารถ และเจตคติอันจะช่วยปรับปรุงในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

Walla (1991) ระบุว่า การฝึกอบรมเป็นการถ่ายทอดความรู้และฝึกทักษะเฉพาะทางให้แก่ผู้เข้าร่วมอบรม เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงานของผู้เข้าอบรมให้มีประสิทธิภาพที่ดีที่สุดและใช้ระยะเวลากระชั้น

สรุปได้ว่าหลักสูตรฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับครูประถมศึกษาหมายถึง โปรแกรมการจัดการศึกษาระยะสั้นเพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สำหรับครู ประถมศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ให้กับครูเพื่อให้ครูผู้สอนได้รับประสบการณ์ต่าง ๆ และทำให้ครูมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือทำให้มีความรู้ความสามารถ ในการจัดการเรียนการสอนตรงตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

สมรรถนะหลักของผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2564) สมรรถนะหลักของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานนี้เป็นสมรรถนะสำคัญที่เด็กและเยาวชนไทยต้องได้รับการพัฒนาในช่วงเวลา 12 ปี ของการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อให้ก้าวหน้าและดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพในโลกแห่งการเปลี่ยนแปลงทั้งนี้เพื่อให้เด็กไทยมีคุณลักษณะของคนไทยที่สมบูรณ์อันประกอบไปด้วยคนไทยที่ดีมีคุณธรรม และความสุขคนไทยที่มีความสามารถสูงและพลเมืองไทยที่ใส่ใจสังคมและมีจิตสำนึกสากล บนพื้นฐานของการเป็นคนไทยที่ฉลาดรู้ซึ่งมีค่านิยมร่วมและคุณธรรมเป็นพื้นฐานสมรรถนะหลักที่สำคัญนี้ประกอบไปด้วย

- 1) สมรรถนะหลักด้านทักษะชีวิตและความเจริญแห่งตน (Life Skills and Personal Growth)
- 2) สมรรถนะหลักด้านทักษะอาชีพและการเป็นผู้ประกอบการ (Career Skills and Entrepreneurship) ซึ่งเป็นสมรรถนะที่ช่วยให้เด็กและเยาวชนเป็นคนไทยที่ดีมีคุณธรรมและความสุข
- 3) สมรรถนะหลักด้านการคิดขั้นสูงและการพัฒนานวัตกรรม (Higher-Order Thinking Skills and Innovation Development)
- 4) สมรรถนะหลักด้านการรู้เท่าทันสื่อสารสนเทศและดิจิทัล (Media Information and Digital Literacy)
- 5) สมรรถนะหลักด้านการสื่อสาร (Communication) เป็นสมรรถนะที่ช่วยให้เด็กและเยาวชนเป็นคนไทยที่มีความสามารถสูง
- 6) สมรรถนะหลักด้านการทำงานแบบรวมพลังเป็นทีมและมีภาวะผู้นำ (Collaboration, Teamwork and Leadership)
- 7) สมรรถนะหลักด้านการเป็นพลเมืองตื่นรู้ที่มีสำนึกสากล (Active Citizenship with Global Mindedness) เป็นสมรรถนะที่ช่วยให้เด็กและเยาวชนเป็นพลเมืองไทยที่ใส่ใจสังคมและมีจิตสำนึกสากลทั้งนี้สมรรถนะดังกล่าวมีพื้นฐานมาจากสมรรถนะในความฉลาดรู้พื้นฐานและค่านิยมร่วมและคุณธรรม

ความหมายของการเรียนรู้เชิงรุก

การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เป็นกระบวนการเรียนการสอนอย่างหนึ่งแปลตามตัวก็คือ เป็นการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติหรือการลงมือทำซึ่ง “ความรู้” ที่เกิดขึ้นก็เป็นความรู้ที่ได้จากประสบการณ์ กระบวนการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องได้มีโอกาสลงมือกระทำมากกว่าการฟังอย่างเดียว (Lorenzen, 2001) ด้วยแนวคิดการสร้างสรรคทางปัญญา (Constructivism) ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้มากกว่าเนื้อหาวิชาโดยครูผู้สอนจะเป็นผู้แนะนำ กระตุ้นเป็นที่ปรึกษา หรืออำนวยความสะดวกในการเรียนรู้แก่ผู้เรียน อีกทั้งเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีบทบาทในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีชีวิตชีวาและอย่างตื่นตัว (ราชบัณฑิตยสถาน, 2555) และต้องจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันได้เกิดกระบวนการเรียนรู้ทักษะต่าง ๆ ในการจัดการเรียนรู้การโต้ตอบ และการวิเคราะห์ปัญหา อีกทั้งให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการคิดขั้นสูงได้แก่ การวิเคราะห์การสังเคราะห์และการประเมินค่าด้วยการที่ค่อยๆ เรียนรู้จากข้อมูลขนาดใหญ่โดยเริ่มต้นเรียนรู้จากกลุ่มตัวแทนข้อมูลที่ถูกละเลือก แล้วเรียนรู้เพิ่มเติมจากข้อมูลที่จำแนกผิดพลาดในอดีตโดยแบบจำลอง จึงทำให้สามารถแก้ปัญหาการจำแนกข้อมูลขนาดใหญ่ด้วยนอกจากนั้นข้อมูลแบบหลายหลากมักมีปัญหาเรื่องความไม่สมดุลของข้อมูลเพื่อให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจ พัฒนาความคิดและ สร้างสรรคความรู้ได้ด้วยตนเอง (เยาวเรศ ภัคจิตติ, 2557)

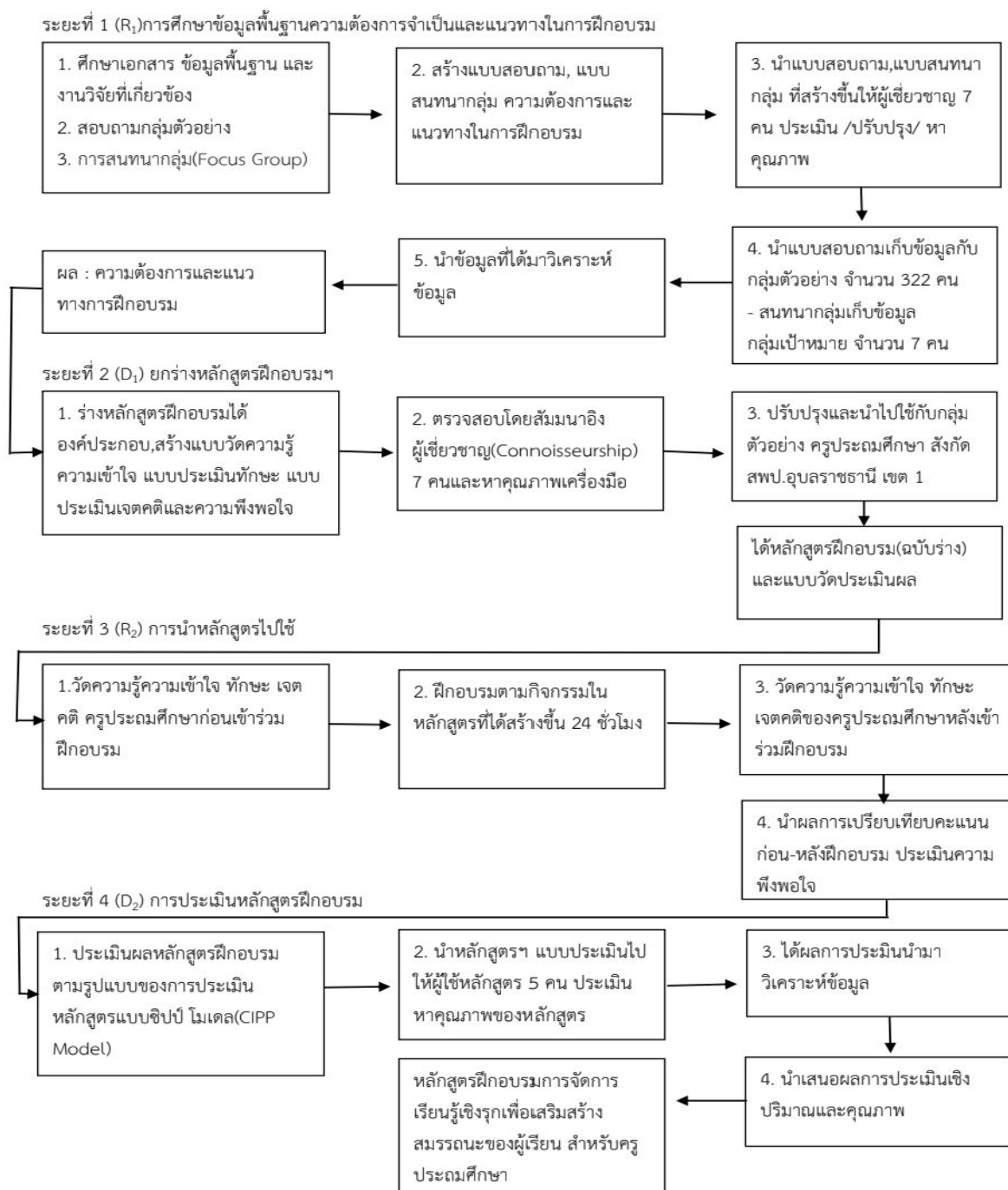
การจัดการเรียนรู้เชิงรุก หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง จัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน และดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ มากกว่าการเป็นผู้รับความรู้เพียงอย่างเดียวเป็นการจัดการ

เรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สอน และเพื่อนในชั้นเรียน และสร้างองค์ความรู้จากสิ่งที่ปฏิบัติ ระหว่างการเรียนการสอนผ่านการเขียน การพูดการฟังการอ่านและการอภิปรายสะท้อนความคิดเมื่อผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมความร่วมมือกันระหว่างสมาชิกในกลุ่มมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียนในชั้นเรียนจะนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ใหม่ (ไพรัช เจริญตรีเพชร, 2565)

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การเรียนรู้เชิงรุกเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความหมาย โดยการร่วมมือระหว่างผู้เรียนด้วยกันในการนี้ครูต้องลดบทบาทในการสอนและการให้ความรู้แก่ผู้เรียนโดยตรง แต่ไปเพิ่มกระบวนการและกิจกรรมที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นเกิดการแก้ปัญหาด้วยตนเอง มีความสนใจในการทำกิจกรรมต่าง ๆ มากขึ้นและอย่างหลากหลายไม่ว่าจะเป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ โดยการพูดการอภิปรายกับเพื่อน การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

กรอบแนวคิดการวิจัย

การพัฒนาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับครูประถมศึกษา โดยผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากการผสมผสานแนวคิด หลักการ และทฤษฎีต่าง ๆ ภายใต้ความเชื่อมั่นว่า สมรรถนะการจัดการเรียนการสอนของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 สามารถสร้างให้เกิดขึ้นได้ด้วยการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่มีความใกล้เคียงกับบริบทการปฏิบัติงานจริง ดังภาพประกอบที่ 1

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย

ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนประถมศึกษา ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 จำนวน 10,615 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ได้จำนวน 322 คน สุ่ม

ตัวอย่างโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น ตามขนาดโรงเรียน เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการในการฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของผู้เรียน สำหรับครูประถมศึกษา

กลุ่มเป้าหมาย ที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม (focus group) ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารสถานศึกษาศึกษานิเทศก์ ครูผู้สอน จำนวน 7 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในทดลองใช้ ได้แก่ครูประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 จำนวน 30 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

วิธีการดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ มีดังนี้

ระยะที่ 1 เป็นแบบสอบถาม เพื่อใช้ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของผู้เรียน สำหรับครูประถมศึกษา และแบบสรุปประเด็นการสนทนากลุ่ม (Focus Group) แบบมีโครงสร้าง

ระยะที่ 2 เป็นแบบประเมินความเหมาะสมและสอดคล้องของหลักสูตร มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ระยะที่ 3 แบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ใช้ทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรม มีลักษณะเป็นแบบทดสอบชนิดเลือกตอบ 30 ข้อ แต่ละข้อมี 4 ตัวเลือก และ แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม มีลักษณะของแบบสอบถามเป็นเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ระยะที่ 4 เป็นแบบประเมินหลักสูตรฝึกอบรมฯ ตามรูปแบบประเมินหลักสูตรแบบชิปปี้ โมเดล (CIPP Model) 4 ด้าน ได้แก่ การประเมินสภาพแวดล้อมหรือบริบท การประเมินปัจจัยเบื้องต้น การประเมินกระบวนการ และการประเมินผลผลิต

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขั้นที่ 2 ร่างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นที่ 3 นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แล้วปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

ขั้นที่ 4 เสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 คน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยพิจารณาความสอดคล้องเหมาะสมของข้อคำถามกับจุดประสงค์ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.60 ถึง 1 ปรับปรุงแก้ไขตามผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะ

ขั้นที่ 5 นำเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จัดพิมพ์ฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ระยะที่ 1 ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์และแบบสอบถามไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างแจกแบบสอบถามและเก็บคืน และแบบสอบถามออนไลน์ด้วย Google Form

ระยะที่ 2 ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินร่างหลักสูตรที่สร้างขึ้น ได้แก่ หลักสูตรฝึกอบรม และส่งเอกสารให้ผู้เชี่ยวชาญด้วยตนเองโดยแนบโครงร่างวิทยานิพนธ์ ร่างหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร ได้แก่

หลักสูตรฝึกอบรม แบบประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของหลักสูตรไปยังผู้เชี่ยวชาญ และติดตามรับกลับคืนโดยใช้เวลา 2-3 สัปดาห์

ระยะที่ 3 ดำเนินการนำหลักสูตรไปใช้ผู้วิจัยได้ดำเนินการนำหลักสูตรไปใช้ตามขั้นตอนที่วางไว้ 3 ช่วงดังนี้

1. ผู้วิจัยกำหนดจัดกิจกรรมอบรมใช้เวลา 4 วัน โดยผู้วิจัยและอาจารย์ที่เป็นวิทยากร
2. ผู้วิจัยติดต่อประสานวิทยากรดำเนินการจัดกิจกรรมตามกำหนดการที่วางไว้
3. ประชุมชี้แจง คณะทำงาน คณะวิทยากร และมอบหมายหน้าที่ในการดำเนินการฝึกอบรม
4. จัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการตามกำหนด หลังจากอบรมเชิงปฏิบัติการแล้ว มอบหมายให้ครูได้ศึกษาเรียนรู้โดยผ่านออนไลน์ ระหว่างการปฏิบัติงานที่โรงเรียนควบคู่กันทั้งนี้ได้ให้ครูเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ใช้ระยะเวลา 3 สัปดาห์ช่วงเดือนพฤศจิกายน 2567 จากนั้นส่งแผนการจัดการเรียนรู้ให้กรรมการตรวจแผนก่อนนำไปใช้ปฏิบัติการสอนจริงกับนักเรียน
5. ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทำแบบทดสอบก่อนและหลังฝึกอบรมมาทำการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของผู้เรียน สำหรับครูประถมศึกษา
6. ประเมินความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของผู้เรียน สำหรับครูประถมศึกษา

ระยะที่ 4 ดำเนินการประเมินหลักสูตรด้วยแบบประเมินหลักสูตรตามรูปแบบประเมินหลักสูตรแบบซีบีซี โมเดล (CIPP Model) 4 ด้าน โดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

ผลการวิจัย

ระยะที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของผู้เรียน สำหรับครูประถมศึกษา

ผลการศึกษาพบว่า

1. จากการสอบถามสภาพการจัดการเรียนรู้เชิงรุก พบว่า สภาพการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของผู้เรียน สำหรับครูประถมศึกษาในภาพรวมมีการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับน้อย โดยมีการกำหนดเป้าหมายในการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของผู้เรียน สำหรับครูประถมศึกษา มีการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของผู้เรียน มีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของผู้เรียน ตามลำดับ และมีความต้องการฝึกอบรมในภาพรวมระดับมาก โดยมีความต้องการในระดับมากที่สุด ได้แก่ การใช้รูปแบบ เทคนิคการสอนในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของผู้เรียน การวิเคราะห์หลักสูตรที่เกี่ยวกับการจัดการเชิงรุกเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของผู้เรียน การจัดการเรียนการสอนเชิงรุกในชั้นเรียนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของผู้เรียน และการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของผู้เรียน

2. ความต้องการในการฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของผู้เรียน สำหรับครูประถมศึกษา พบว่า

2.1 ด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของผู้เรียน พบว่า ด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และมีความต้องการในการฝึกอบรม ในภาพรวมมีความต้องการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของผู้เรียน สำหรับครูประถมศึกษาอยู่ในระดับมาก โดยมีปัญหาความเข้าใจในการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของผู้เรียน ความเข้าใจในการเขียน

แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของผู้เรียน และ ความเข้าใจในการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้
การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของผู้เรียน

2.2 ด้านความต้องการอบรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของผู้เรียน สำหรับครู
ประถมศึกษา พบว่า ความต้องการเข้าอบรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของผู้เรียน
สำหรับครูประถมศึกษา อธิบายตามประเด็นดังนี้ 1) การฝึกอบรมควรมีจุดประสงค์ของหลักสูตรฝึกอบรมที่มุ่ง
พัฒนาความรู้ความเข้าใจและการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ มีความต้องการการปฏิบัติการสอนร้อยละ 50.31
ความรู้ ความเข้าใจ ร้อยละ 49.69 2) รูปแบบการฝึกอบรมที่ต้องการ มีความต้องการฝึกอบรมที่เน้น
ภาคปฏิบัติการฝึกอบรมที่เน้นภาคปฏิบัติร้อยละ 54.35 3) วิธีการ กิจกรรมการฝึกอบรมได้แก่ การบรรยาย
การฝึกปฏิบัติ การศึกษาดูงานการจัดการเรียนรู้ และการปฏิบัติจริงในสถานศึกษาเรียนรู้ และการปฏิบัติจริงใน
สถานศึกษา ร้อยละ 46.59

**ระยะที่ 2 การยกร่างหลักสูตรฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของผู้เรียน
สำหรับครูประถมศึกษา ดำเนินการดังนี้**

ขั้นตอนที่ 1 การยกร่างหลักสูตรฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของ
ผู้เรียน สำหรับครูประถมศึกษา

1. กำหนดกรอบโครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรม มีวิธีการดังนี้ นำข้อมูลพื้นฐาน จากระยะที่ 1 มา
พิจารณากำหนดองค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม ได้แก่ ที่มาและความสำคัญของหลักสูตร หลักการของ
หลักสูตรฝึกอบรม จุดมุ่งหมายของหลักสูตรฝึกอบรม เนื้อหาสาระการฝึกอบรม กิจกรรมการฝึกอบรม สื่อและ
แหล่งเรียนรู้การฝึกอบรม และการวัดและประเมินผล ซึ่งมีเนื้อหาสาระของหลักสูตรดังนี้

1.1 ด้านความรู้ความเข้าใจที่ได้รับจากการฝึกอบรม เนื้อหาสาระของหลักสูตรฝึกอบรม คำนึงถึง
ความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยจัดทำเป็นแผนการฝึกอบรม 6 หน่วย ที่ครอบคลุมความรู้
ความเข้าใจ ด้านปฏิบัติการสอน และด้านเจตคติ ได้แก่ หน่วยที่ 1 บทนำ การสร้างความตระหนัก หน่วยที่ 2
แนวคิดและการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หน่วยที่ 3 การออกแบบและการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หน่วย
ที่ 4 สื่อและแหล่งเรียนรู้เพื่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หน่วยที่ 5 การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
และ หน่วยที่ 6 การนำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสู่การปฏิบัติ

1.2 วิธีการฝึกอบรม ผู้วิจัยได้นำแนวคิดที่ได้ศึกษามากำหนดกิจกรรมการฝึกอบรมให้สอดคล้อง
กับจุดมุ่งหมาย และเนื้อหาของหลักสูตรเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรโดยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้
เรียนรู้ทฤษฎีควบคู่กับการปฏิบัติ โดยการฝึกอบรมด้วยวิธีผสมผสาน โดยใช้ระบบออนไลน์ (On line) และการ
ฝึกเชิงปฏิบัติการ (On-Site) ในชั้นเรียนด้วยวิธีบรรยายและฝึกปฏิบัติ

1.3 ระยะเวลาในการฝึกอบรม ผู้วิจัยได้กำหนดระยะเวลาในการฝึกอบรมจากข้อมูลที่ได้มาจาก
แบบสอบถามในด้านความต้องการในการฝึกอบรมและประเด็นสนทนากลุ่ม โดยกำหนดระยะเวลาอบรม
เชิงปฏิบัติการเป็นจำนวน 4 วัน 24 ชั่วโมงและใช้เวลาฝึกอบรมเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านระบบออนไลน์ควบคู่
การปฏิบัติงานที่โรงเรียนตามความเหมาะสมของกิจกรรมฝึกอบรม

1.4 สื่อและแหล่งเรียนรู้ ผู้วิจัยได้กำหนดสื่อและแหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องกับเนื้อหาสาระและผู้
เข้ารับการอบรม โดยยึดหลักจิตวิทยาการเรียนรู้ ทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่มากำหนดสื่อการฝึกอบรม
ให้มีความเหมาะสมกับเนื้อหาและตรงตามความต้องการของผู้รับการอบรมทั้งนี้รวมถึงการจัดนิทรรศการและ
การศึกษาดูงาน

1.5 การวัดและประเมินผลการฝึกอบรม ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มากำหนดการวัดและประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรมให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและเนื้อหาของหลักสูตร วัดและประเมินให้ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ความเข้าใจ ด้านการปฏิบัติการสอน และด้านเจตคติ วิธีการวัดและประเมินผลใช้แบบทดสอบวัดความรู้ ความเข้าใจ แบบประเมินปฏิบัติการสอน และแบบประเมินเจตคติ

2. ดำเนินการประเมินโครงสร้างหลักสูตร ผลปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมโครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของผู้เรียน สำหรับครูประถมศึกษา (n=7)

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตร	4.15	0.16	มาก
ด้านหลักการของหลักสูตร	4.09	0.18	มาก
ด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	4.00	0.16	มาก
ด้านเนื้อหาสาระของหลักสูตร	4.14	0.02	มาก
ด้านด้านกิจกรรมการฝึกอบรม	4.05	0.16	มาก
ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้	4.33	0.18	มาก
ด้านการวัดและประเมินผล	4.19	0.04	มาก
รวม	4.12	0.12	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ความเหมาะสมของร่างหลักสูตรฝึกอบรมโดยภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.12, S.D. = 0.12) โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X}$ = 4.33, S.D. = 0.18) ด้านการวัดและประเมินผล ($\bar{X}$ = 4.19, S.D. = 0.12) ด้านความเป็นมาและความสำคัญ ($\bar{X}$ = 4.15, S.D. = 0.16) ด้านเนื้อหาสาระของหลักสูตร ($\bar{X}$ = 4.14, S.D. = 0.02) ด้านหลักการของหลักสูตร ($\bar{X}$ = 4.09, S.D. = 0.18) ด้านกิจกรรมในการฝึกอบรม ($\bar{X}$ = 4.05, S.D. = 0.16) ด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ($\bar{X}$ = 4.00, S.D. = 0.16)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสอดคล้องของหลักสูตรฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของผู้เรียน สำหรับครูประถมศึกษา จากผู้เชี่ยวชาญ

รายการ	ระดับความสอดคล้อง (N = 7)		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. ความเป็นมาและความสำคัญกับหลักการของหลักสูตร	4.14	0.83	มาก
2. หลักการของหลักสูตรกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	4.29	0.70	มาก
3. หลักการของหลักสูตรกับการจัดกิจกรรมฝึกอบรม	4.57	0.49	มากที่สุด
4. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับเนื้อหาสาระของหลักสูตร	4.00	0.76	มาก
5. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับกิจกรรมฝึกอบรม	4.14	0.83	มาก
6. เนื้อหาสาระของหลักสูตรกับการจัดกิจกรรมฝึกอบรม	4.29	0.70	มาก
7. เนื้อหาสาระของหลักสูตรกับสื่อและแหล่งเรียนรู้	4.29	0.70	มาก
8. เนื้อหาสาระของหลักสูตรกับระยะเวลาฝึกอบรม	4.57	0.49	มากที่สุด
9. การจัดกิจกรรมฝึกอบรมกับระยะเวลาฝึกอบรม	4.43	0.49	มาก

รายการ	ระดับความสอดคล้อง (N = 7)		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
10. การจัดกิจกรรมฝึกอบรมกับสื่อและแหล่งเรียนรู้	4.86	0.35	มากที่สุด
11. การวัดและประเมินผลหลักสูตรกับหลักการของหลักสูตร	3.86	0.64	มาก
12. การวัดและประเมินผลหลักสูตรกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	4.29	0.70	มาก
13. การวัดและประเมินผลหลักสูตรกับกิจกรรมฝึกอบรมของหลักสูตร	4.57	0.49	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.33	0.63	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ความสอดคล้องหลักสูตรฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของผู้เรียน สำหรับครูประถมศึกษา โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.63) โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ การจัดกิจกรรมฝึกอบรมกับสื่อและแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.86$, S.D. = 0.35) หลักการของหลักสูตรกับการจัดกิจกรรมฝึกอบรม ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.49) เนื้อหาสาระของหลักสูตรกับระยะเวลาฝึกอบรม ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.49) การวัดและประเมินผลหลักสูตรกับกิจกรรมฝึกอบรมของหลักสูตร ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.49)

ระยะที่ 3 การนำหลักสูตรฝึกอบรมไปใช้

การนำหลักสูตรฝึกอบรมไปใช้ในการจัดกิจกรรมฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของผู้เรียน สำหรับครูประถมศึกษา กับกลุ่มตัวอย่าง เป็นครูประถมศึกษา กลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาที่ 21 (ม่วงสามสิบ 6) อำเภอม่วงสามสิบ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 จำนวน 30 คน ในระหว่าง ตุลาคม 2567 มีระยะเวลา 3 ระยะ รวมจำนวน 24 ชั่วโมง ณ ห้องโสตทัศนศึกษา โรงเรียนม่วงสามสิบอัมพวันวิทยา ผลการนำหลักสูตรไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายปรากฏดังตาราง

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนระหว่างอบรมและคะแนนหลังการฝึกอบรม กับเกณฑ์ร้อยละ 80 ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

คนที่	แบบฝึก/ครั้ง						รวม	หลังเรียน	รวม	ร้อยละ
	1	2	3	4	5	6				
	(10)	(10)	(10)	(10)	(10)	(20)	(70)	(30)	(100)	
รวม	284	296	277	296	285	592	2,030	798	2,830	
	$\bar{X}$						67.67	26.60	94.34	94.34
	S.D.						1.626	2.298	3.571	

จากตารางที่ 3 พบว่า ครูประถมศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรมตามหลักสูตรการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของผู้เรียน สำหรับครูประถมศึกษา กลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาที่ 21 (ม่วงสามสิบ 6) โดยรวมครูมีความสามารถหลังฝึกอบรมมีคะแนนเฉลี่ย 26.60 จากคะแนนเต็ม 30 คิดเป็นร้อยละ 94.34 โดยครูที่เข้ารับการฝึกอบรมผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ทุกคน

2. ประเมินความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของผู้เรียน สำหรับครูประถมศึกษา ครูผู้เข้ารับการอบรม จำนวน 30 คน

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ระดับความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรมการจัดการจัดกิจกรรมฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของผู้เรียน สำหรับครูประถมศึกษา

รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านเนื้อหาสาระ	4.49	0.13	มาก
ด้านการปฏิบัติการฝึกอบรม	4.55	0.51	มากที่สุด
ด้านสื่อและเทคนิคของการฝึกอบรม	4.61	0.50	มากที่สุด
ด้านการวัดและประเมินผล	4.56	0.45	มากที่สุด
ด้านวิทยากร	4.60	0.50	มากที่สุด
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	4.64	0.49	มากที่สุด
รวม	4.58	0.50	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 พบว่า ครูผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของผู้เรียน สำหรับครูประถมศึกษา โดยรวมทุกด้านมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.50) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าครูมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด 5 ด้าน และอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.49) ด้านสื่อและเทคนิคการฝึกอบรม ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.50) ด้านวิทยากร ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.49) ด้านการวัดและประเมินผล ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.45) และด้านการปฏิบัติการฝึกอบรม ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.50)

ระยะที่ 4 การประเมินหลักสูตรฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของผู้เรียน สำหรับครูประถมศึกษา

ผลการประเมินหลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นโดยใช้รูปแบบการประเมินหลักสูตรตามแบบ CIPP Model มี 4 ด้าน ดังนี้

ตารางที่ 5 ผลการประเมินหลักสูตรฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของผู้เรียน สำหรับครูประถมศึกษา

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านบริบท	4.65	0.49	มากที่สุด
ด้านปัจจัยเบื้องต้น	4.57	0.57	มากที่สุด
ด้านกระบวนการ	4.63	0.51	มากที่สุด
ด้านผลผลิต	4.69	0.55	มากที่สุด
โดยรวม	4.64	0.45	มากที่สุด

จากตารางที่ 5 พบว่า ผลการประเมินหลักสูตรฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของผู้เรียน สำหรับครูประถมศึกษา พบว่า โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$; S.D. = 0.45) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้แก่ ด้านผลผลิต ($\bar{X} = 4.69$; S.D. = 0.55) ด้านบริบท ($\bar{X} = 4.65$; S.D. = 0.49) ด้านกระบวนการ ($\bar{X} = 4.63$; S.D. = 0.51) และด้านปัจจัยเบื้องต้น ($\bar{X} = 4.57$; S.D. = 0.57)

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของผู้เรียน สำหรับครูประถมศึกษา พบว่า

1. การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของผู้เรียน พบว่า ด้านสภาพการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของผู้เรียน สำหรับครูประถมศึกษาในภาพรวมมีการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.64$, S.D. = 0.50)

ด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของผู้เรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.78$, S.D. = 0.74) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีการดำเนินการในระดับน้อยได้แก่ ความเข้าใจและทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของผู้เรียน ($\bar{X} = 2.15$, S.D. = 0.75) ความเข้าใจในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของผู้เรียน ($\bar{X} = 2.50$, S.D. = 0.49) และไม่ได้รับการพัฒนาในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของผู้เรียน ($\bar{X} = 2.50$, S.D. = 0.71) มีความต้องการในการฝึกอบรม ในภาพรวมมีความต้องการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของผู้เรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.76$, S.D. = 0.65) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ความเข้าใจในการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.57) ความเข้าใจในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.76) และ ความเข้าใจในการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.83) ตามลำดับ

2. ผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้น พบว่า หลักสูตรฝึกอบรมมีองค์ประกอบ 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความเป็นมาและความสำคัญ 2) หลักการของหลักสูตร 3) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 4) เนื้อหาสาระของหลักสูตร 5) กิจกรรมการฝึกอบรม 6) สื่อและแหล่งเรียนรู้ และ 7) การวัดและประเมินผล พบว่า

2.1 หลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้น พบว่าโดยรวมมีระดับความสอดคล้องอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.63) เมื่อพิจารณาประเด็นคำถามพบว่า ในแต่ละประเด็นคำถามมีค่าความสอดคล้องระหว่างประเด็นคำถามกับองค์ประกอบของหลักสูตรอยู่ในระดับมากที่สุด และระดับมาก ซึ่งแสดงว่า องค์ประกอบของหลักสูตรมีคุณภาพสามารถนำไปพัฒนาต่อในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของผู้เรียน สำหรับครูประถมศึกษาได้

2.2 หลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้น มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.12) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกด้านมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากและมากที่สุด

3. ผลการนำหลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นไปใช้ กับครูจำนวน 30 คน โดยการจัดการฝึกอบรม พบว่า

3.1 ครูที่เข้ารับการอบรม โดยรวมครุมีความรู้ความสามารถหลังการฝึกอบรมมีคะแนนเฉลี่ย 26.60 จากคะแนนเต็ม 30 คิดเป็นร้อยละ 94.27 โดยผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ทุกคน

3.2 ครูผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความพึงพอใจต่อการจัดการฝึกอบรมฯ โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.50) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าครุมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด 5 ด้าน และอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.49) ด้านสื่อและเทคนิคการฝึกอบรม ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.50) ด้านวิทยากร ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.49) ด้านการวัดและประเมินผล ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.45) และด้านการปฏิบัติการฝึกอบรม ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.50)

4. ผลการประเมินหลักสูตรหลักฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้น โดยประยุกต์รูปแบบของ CIPP Model มาใช้ในการประเมิน พบว่า โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านผลผลิต ($\bar{X}$ = 4.69, S.D. = 0.55) ด้านบริบท ($\bar{X}$ = 4.65, S.D. = 0.49) ด้านกระบวนการ ($\bar{X}$ = 4.63, S.D. = 0.51) และด้านปัจจัยเบื้องต้น ($\bar{X}$ = 4.57, S.D. = 0.57) แผนการจัดการเรียนรู้ของครูเข้ารับการฝึกอบรม โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.87, S.D. = 0.45) และนักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนของครูที่ผ่านการฝึกอบรม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.52, S.D. = 0.53) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 8 ข้อ และในระดับมาก 4 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับได้แก่ ผู้เรียนได้ทำงานอย่างเป็นระบบตามขั้นตอนการทำงาน ($\bar{X}$ = 4.59, S.D. = 0.51) กิจกรรมเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแสดงออกและกล้าแสดงความคิดเห็น ($\bar{X}$ = 4.55, S.D. = 0.55) สื่อต่าง ๆ ที่ใช้ในกิจกรรมมีความน่าสนใจและความหลากหลาย ($\bar{X}$ = 4.55, S.D. = 0.55)

อภิปรายผล

1. ผลของการศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของผู้เรียน สำหรับครูประถมศึกษา ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก แนวคิดพัฒนาบุคลากร การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม รวมทั้งงานวิจัยในประเทศและต่างประเทศ พบว่า สมรรถนะครูการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านเจตคติ ซึ่งสอดคล้องกับ Guvis & Grey (1995) และกนกพร ปรารุญนคร (2550) ที่กล่าวว่าสมรรถนะเป็นคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่เป็นผลมาจากความรู้ ทักษะความสามารถและคุณลักษณะอื่นๆ ที่ทำให้บุคคลสร้างผลงานได้โดดเด่นในองค์กร บุคคลหนึ่งพึงมีในการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่และสามารถแสดงออกให้เห็นพฤติกรรมทางความรู้ การกระทำ และเจตคติ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้สำรวจสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการในการฝึกอบรมของครูระดับประถมศึกษา ซึ่งพบว่า ครูผู้สอนระดับประถมศึกษา มีความต้องการพัฒนาตนเอง เรื่องด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของผู้เรียน สำหรับครูประถมศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.38, S.D. = 0.66) และจากการสนทนากลุ่ม (focus group) ผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ ครูผู้สอน พบว่า ส่วนมากต้องการให้ครูเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของครูที่สอนระดับประถมศึกษา ในเรื่อง รูปแบบเทคนิคการสอนในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และการวิเคราะห์หลักสูตรที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สอดคล้องกับบริบทในการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันของครูตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 และฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 ที่เน้นให้มีการจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู

2. ผลของการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้น ผู้วิจัยได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมโดยเน้นเนื้อหาสาระทางด้าน 1) ขั้นตอนการสอนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2) ด้านวิธีการสอน 3) ด้านการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 4) การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการของผู้เข้ารับการอบรม ตลอดจนการสนทนากลุ่ม ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ ครูผู้สอน และผู้ที่เกี่ยวข้อง และการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญโดยกำหนดองค์ประกอบของหลักสูตร 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความเป็นมาและความสำคัญ 2) หลักการของหลักสูตร 3) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 4) เนื้อหาสาระของหลักสูตร 5) กิจกรรมการฝึกอบรม 6) สื่อและแหล่งเรียนรู้ และ 7) การวัดและประเมินผล ตามแนวคิดของ สังกูทรานันท์ (2537: Oliva, 1992: Taba, 1978: Saylor and Alexander, 2974) จากนั้นผู้วิจัยได้นำโครงร่างของหลักสูตรไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คนประเมินความสอดคล้องและความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรม ซึ่งพบว่า องค์ประกอบของหลักสูตรมีความสอดคล้องอยู่ในระดับมาก แสดงว่า หลักสูตรฝึกอบรมตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ มีความสอดคล้องกันทุกองค์ประกอบประเด็น และผลการประเมินความเหมาะสมของ

แต่ละองค์ประกอบ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ถือว่า หลักสูตรฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของผู้เรียน สำหรับครูประถมศึกษา ที่พัฒนาขึ้นผ่านเกณฑ์และสามารถนำไปพัฒนาต่อได้ทั้งนี้ อาจเนื่องจากหลักสูตรฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของผู้เรียน สำหรับครูประถมศึกษา ถูกพัฒนาขึ้นอย่างเป็นระบบ มีการดำเนินการตามขั้นตอนของการพัฒนาหลักสูตรเชิงระบบตามแนวคิดของนักพัฒนาหลักสูตร โดยผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่การวิเคราะห์ข้อมูล สังเคราะห์ข้อมูล จากแนวคิดทฤษฎีในส่วนที่มีความคล้ายกันแนวคิดที่สอดคล้องกันเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ของหลักสูตรรวมทั้งจากคำแนะนำของอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และข้อเสนอแนะที่สำคัญจากผู้เชี่ยวชาญตลอดจนข้อมูลพื้นฐานที่ได้จากการสำรวจความต้องการของผู้เข้ารับการอบรมก่อนการพัฒนาหลักสูตร จึงส่งผลให้มีความสัมพันธ์และสอดคล้องกัน และสามารถส่งเสริมซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดแนวทางการจัดการเรียนการสอนและการวัดและประเมินผลที่ชัดเจนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วารินทร์พร พันเพ็ญฟู (2563) ได้ศึกษาเรื่อง สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของ นักศึกษาวิชาชีพครูพบว่า สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ประกอบไป ด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การออกแบบการเรียนรู้ เป็นพฤติกรรมหรือการกระทำในการออกแบบการเรียนรู้ ผู้เรียนมีส่วนร่วม ในกิจกรรมการเรียนรู้ ลงมือปฏิบัติ และสร้างความรู้ด้วยตนเอง 2) การจัดทำแผนการจัด การเรียนรู้เน้นการลงมือปฏิบัติและสร้างความรู้ 3) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นพฤติกรรมหรือ การกระทำในการจัดการเรียนรู้ในลักษณะต่าง ๆ เน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ และสร้างความรู้ด้วย ตนเอง 4) การพัฒนาสื่อนวัตกรรม 5) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้เป็นพฤติกรรมที่มีการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมประเมิน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุสตรา เฉลิมศรี (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูประถมศึกษา ด้วยกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ พบว่า การพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนวิทยาศาสตร์ในระดับประถมศึกษา หลังเข้าร่วมกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ กลุ่มเป้าหมายมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 และกลุ่มเป้าหมายมีพัฒนาการความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพิ่มขึ้นหลังจากเข้าร่วม กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในแต่ละวงรอบย่อย

3. ผลของการนำหลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้น ไปใช้ พบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีคะแนนทดสอบหลังการฝึกอบรมสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า หลักสูตรฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของผู้เรียน สำหรับครูประถมศึกษา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นในครั้งนี้มีผลต่อความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของผู้เรียน สำหรับครูประถมศึกษา ทั้งนี้อาจเนื่องจากองค์ประกอบของหลักสูตรทั้ง 7 องค์ประกอบมีความสอดคล้องกับความสนใจ และความต้องการของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ได้ผ่านการประเมินความเหมาะสมและความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ด้านเนื้อหาและด้านวิจัยและพัฒนาหลักสูตร รวมทั้งด้านการจัดการเรียนการสอน การฝึกอบรมได้ฝึกผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นศูนย์กลาง และเน้นความต้องการของผู้เข้ารับการฝึกอบรม เพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้ จึงทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมกระตือรือร้นมีแรงจูงใจ และตั้งใจในการฝึกปฏิบัติในกิจกรรมการฝึกอบรม ทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีความรู้ความสามารถและทักษะปฏิบัติที่ดีขึ้น ดังที่สุรางค์ ไคว์ตระกูล (2554) กล่าวถึง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ว่าเป็นแรงขับให้บุคคลพยายามที่จะประกอบพฤติกรรมที่จะประสบสัมฤทธิ์ผลตามมาตรฐานความเป็นเลิศที่ตนเองได้ตั้งใจไว้ บุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จะไม่ปฏิบัติงานเนื่องจากต้องการผลรางวัล แต่ทำเพื่อประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งใจไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรไท แสงลุน (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโดยใช้การศึกษาชั้นเรียนผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ พบว่า ภาพรวมครูกลุ่มทดลองนำร่องมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูอยู่ในระดับมาก และมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโดยใช้การศึกษาชั้นเรียนผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพมากกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

การที่ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสูงขึ้นนั้นเป็นผลมาจากการได้รับการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกตามรูปแบบที่มีองค์ประกอบจัดไว้อย่างเป็นระบบ องค์ประกอบต่างๆ มีส่วนในการส่งเสริมซึ่งกันและกัน การที่ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกภาพรวมอยู่ในระดับมาก น่าจะมาจากรูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ซึ่งพัฒนาทั้ง 4 ทักษะ คือทักษะการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ทักษะการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และทักษะการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แนวคิดการศึกษาชั้นเรียนซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ครูจะต้องจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาครูให้มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกจึงเป็นสิ่งสำคัญต่อการปฏิรูปการศึกษาไทยให้ก้าวทันโลกในศตวรรษที่ 21 ที่ต้องปฏิรูปคนใหม่ให้มีความรู้ ทักษะคุณสมบัติแบบใหม่ก่อน จึงจะสามารถสอนแบบใหม่ได้ การจัดการเรียนการสอนต้องเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกโฉมจากการที่ครูสอนแบบบรรยายให้นักเรียนจำ ประมวลความรู้เป็นแบบการเรียนรู้สัมมนา ทดลอง ทำโครงการ ทำวิจัย ทำความเข้าใจปัญหาและวิธีการแก้ปัญหาที่ผู้เรียนจะต้องอ่านค้นคว้าการเรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น ดังนั้นในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนต้องมีลักษณะที่ทำให้ผู้เรียนแต่ละคนต้องกระตือรือร้นและคิดหาความรู้และคำตอบอยู่ตลอดเวลา (Active Learner) ตามแนวการจัดการเรียนแบบกระตือรือร้น (Active Learning) (วิทยากร เชียงกูล, 2559) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประคอง รัศมีแก้ว (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ผลการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของครูผู้สอนสมัครใจเข้าร่วมทดลองนำร่องและ ผ่านการอบรมโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการจัดการเรียนรู้เชิงรุก พบว่า ก่อนการอบรมภาพรวมอยู่ในระดับมาก และหลังการอบรมภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรม พบว่า ครูผู้สอนประถมศึกษาที่ได้รับการฝึกอบรมมีความพึงพอใจต่อการฝึกอบรม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจาก เนื้อหาของการฝึกอบรมเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถนำไปปฏิบัติงานในหน้าที่ของครูผู้สอน ระดับประถมศึกษา ที่ตรงกับความต้องการของผู้เข้ารับการอบรม โดยผู้วิจัยได้สำรวจความต้องการก่อนแล้วจึงนำมาพัฒนาเป็นหลักสูตรที่ใช้ในการฝึกอบรม จากการผ่านการอบรมที่ครูได้รับทั้งความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาเป็นหลักสูตรที่ใช้ในการฝึกอบรม จากการผ่านการฝึกอบรมที่ครูได้ได้รับความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และการปฏิบัติการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้จึงทำให้ครูเกิดความมั่นใจในการปฏิบัติงานในหน้าที่ ดังนั้น จึงทำให้ครูผู้เข้ารับการฝึกอบรมพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าหลักสูตรฝึกอบรมที่นำไปใช้ฝึกอบรมมีการเตรียมการเป็นอย่างดี การจัดเรียงเนื้อหา มีการตรวจสอบโดยผ่านผู้เชี่ยวชาญและมีการพัฒนาปรับปรุง ตามกระบวนการพัฒนาหลักสูตร และวิทยากรมีความเป็นกันเอง และให้ความใส่ใจกับผู้เข้าอบรมทุกคนและให้การชี้แนะให้คำปรึกษาแนะนำอย่างมีอรรถาธิบายที่ดีต่อผู้เข้ารับการอบรมตลอดกระบวนการฝึกอบรม และการฝึกอบรมครั้งนี้ใช้สถานที่ฝึกอบรมที่มีสภาพแวดล้อมเหมาะสมมีการบริหารจัดการที่ดี การมอบหมายงานให้ครูเข้ารับการอบรมได้ปฏิบัติในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ดำเนินการตามลำดับ และวิทยากรสร้างบรรยากาศกิจกรรมเข้าสู่บทเรียนที่สนุกสนาน ซึ่งสะท้อนข้อมูลได้จากการประเมินและสอบถามผู้เข้าอบรมสอดคล้องกับแนวคิดของ Bloom (1976) กล่าวว่า การสร้างบรรยากาศในการฝึกอบรมให้ปลอดภัย เกิดมิตรสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในการฝึกอบรม เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน การทำงานกลุ่ม และการประเมินผลงานจนผ่านเกณฑ์ที่กำหนด สิ่งเหล่านี้จะสนองความต้องการของผู้เข้ารับการอบรมและหลังการฝึกอบรม ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ปฏิบัติงานจริงในโรงเรียนที่ตนทำงานอยู่ ทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้เรียนรู้จากการปฏิบัติงานด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย โดยประยุกต์ความรู้ความเข้าใจที่ได้รับการฝึกอบรมมาใช้ในการจัดการเรียนรู้อย่างได้ค่านำมาช่วยเหลือเป็นระยะ ๆ โดยผู้วิจัย สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพิกข์ สมสา (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านโคกสูง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ผลวิจัยพบว่า สมรรถนะการจัดการเรียนรู้

เชิงรุกโดยรวมจากการประเมินโดยผู้บริหารสถานศึกษา ประเมินตนเอง และประเมินโดยผู้เรียน อยู่ในระดับมากที่สุดและความพึงพอใจต่อรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทศพร ดิษฐ์ศิริ (2563) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยวิธีการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้าน เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของ นักศึกษาวิชาชีพครู พบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจกับรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยวิธีการเรียนรู้เชิงรุก ในระดับมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ยรวม 4.66

4. การประเมินหลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้น ผลการประเมินหลักสูตรฝึกอบรมฯ ผู้วิจัยได้ประยุกต์รูปแบบของ CIPP Model มาใช้ในการประเมิน พบว่า โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด แผนการจัดการเรียนรู้ของครูเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของผู้เรียน สำหรับครูประถมศึกษา โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และนักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เช่นกัน ทั้งนี้เนื่องจากการประเมินสภาพข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรในด้านต่าง ๆ ที่มีความเหมาะสมและครอบคลุมมากที่สุดหรือกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่าการประเมินหลักสูตรแบบชีปป์เป็นแนวทางการประเมินระบบหลักสูตรและสรุปการประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นโดยผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมและเป็นไปได้สมรรถนะที่ใช้ในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมนี้เป็นสมรรถนะที่ครูประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อุบลราชธานี เขต 1 เห็นว่ามีความสำคัญเมื่อนำหลักสูตรฝึกอบรมนี้ไปใช้ ครูประถมศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรมมีความตั้งใจและสนใจใฝ่เรียนรู้เป็นอย่างสูง และกระตือรือร้นในการอบรม อีกทั้งให้ความร่วมมือในทุกกิจกรรมของการฝึกอบรม ทำให้มีสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับครูประถมศึกษา ทั้งสมรรถนะด้านความรู้ ทักษะ และด้านเจตคติที่แสดงให้เห็นได้จากการวัดสมรรถนะด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านเจตคติ รวมทั้งความพึงพอใจต่อการใช้หลักสูตรฝึกอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด สรุปได้ว่า เป็นหลักสูตรที่สามารถพัฒนาความสามารถของครูประถมศึกษาได้ครอบคลุมทุกสมรรถนะแสดงให้เห็นว่าเป็นหลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

หลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นนี้ ผ่านกระบวนการฝึกอบรมครุมาแล้วว่าได้ผลจริง สามารถจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของผู้เรียน และครูมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านการนำหลักสูตรไปใช้สำหรับผู้ที่น่าหลักสูตรไปใช้ควรศึกษารายละเอียดของหลักสูตรการนำหลักสูตรไปใช้ให้เข้าใจ เช่น หลักการและเหตุผล จุดมุ่งหมายของหลักสูตรฝึกอบรม สื่อและอุปกรณ์ การวัดและประเมินผล ให้เหมาะสมกับผู้เข้ารับการอบรม เพื่อที่จะได้เข้าใจและเห็นภาพรวมของหลักสูตรอย่างชัดเจนซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาหลักสูตรและต้องคำนึงถึงเวลาและความยืดหยุ่นของหลักสูตร

1.2 ในการจัดการฝึกอบรมสมรรถนะ ควรเตรียมการล่วงหน้าให้พร้อมเนื่องจากการฝึกอบรมมีทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ จะใช้เวลาในการฝึกอบรมมาก ถ้าผู้เข้ารับการฝึกไม่เข้าใจบทเรียน จะส่งผลให้การปฏิบัติกิจกรรมมีความล่าช้าจึงเป็นหน้าที่ของวิทยากรหรือทีมงานที่ต้องให้ความช่วยเหลือแนะนำ

1.3 สถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือหน่วยงานสามารถนำรูปแบบการส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกไปขยายผล และสอดคล้องกับนโยบายของต้นสังกัด

1.4 การติดตามผลการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของผู้เรียน สำหรับครูประถมศึกษา สามารถให้ผู้มีส่วนร่วม เช่น ครูวิชาการ หัวหน้ากลุ่มวิชาการ หรือวิทยากรภายนอก ครูต้นแบบที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้ ร่วมในการติดตามและประเมินการจัดจัดการเรียนรู้

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของผู้เรียน สำหรับครูประถมศึกษา

2.2 ควรมีการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ในการขยายเครือข่ายการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของผู้เรียน สำหรับครูประถมศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี

2.3 ควรมีการศึกษาดูผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูที่เข้าร่วมการอบรมพัฒนาตามรูปแบบว่าส่งผลต่อประสิทธิภาพการเรียนการสอน และประสิทธิผลการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างไร

เอกสารอ้างอิง

- กนกกร ปราชญ์นคร. (2550). *การพัฒนาหลักสูตรการอบรมเสริมสร้างสมรรถนะ ข้าราชการประจำศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เอาชนะยาเสพติด*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. (2561). *หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2561) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*. นครปฐม : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชนสิทธิ์ สิทธิสูงเนิน. (2564). *การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมเป็นฐานร่วมกับเทคโนโลยี เพื่อส่งเสริมความเป็นนวัตกรรมและผลงานสร้างสรรค์สำหรับนักเรียน*. รายงานการวิจัย. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เชาวฤทธิ์ จงเกษกรณ์. (2562). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active Learning เพื่อผู้เรียนยุคใหม่ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้*. จันทบุรี: โรงเรียนแหลมสิงห์วิทยาคม จันทบุรี.
- ไชยยศ เรืองสุวรรณ. (2553). *Active Learning*. ข่าวสารวิชาการ คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ประจำเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2553.
- ทศพร ดิษฐ์ศิริ. (2563). *การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยวิธีการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้าน เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของนักศึกษาวิชาชีพครู*. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีและสื่อสาร การศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ประคอง รัศมีแก้ว. (2562). *การพัฒนารูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. สุพรรณบุรี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3.
- ไพรัช เจริญตรีเพชร. (2565). *การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษา ในศตวรรษที่ 21*. รายงานการวิจัย สาขาคณิตศาสตร์ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม).
- เยาวเรศ ภักดีจิตร. (2557). *Active Learning กับการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21*. นครสวรรค์: สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2555). *พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน*. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- วรารุณ มั่นสุขผล. (2557). *การพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมออนไลน์โดยการเรียนรู้แบบร่วมกันเพื่อพัฒนาสมรรถนะการออกแบบการเรียนการสอนอีเลิร์นนิ่งของอาจารย์ระดับอุดมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วัชร เกษพิชัยณรงค์ และ น้ำค้าง ศรีวัฒนาโรทัย. (2555). “การเรียนรู้เชิงรุกและเทคนิคการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการเรียนรู้เชิงรุก”, การอบรมเรื่อง “การเรียนรู้การสอนเชิงรุก”, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, ปทุมธานี, หน้า 1- 7.
- วารินทร์พร พันเพื่องฟู (2563). *สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษาวิชาชีพครู*. ลพบุรี: ภาควิชาศึกษาทั่วไป วิทยาลัยนาฏศิลปลพบุรีสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์.

- วิทยากร เชียงกุล. (2559). รายงานสภาวะการศึกษาไทย ปี 2557/2558 จะปฏิรูปการศึกษาไทยให้ทันโลกในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างไร. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สังัด อุทรานันท์. (2537). พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพฯ: วงเดือนการพิมพ์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2564). การวิจัยและพัฒนา รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ. กรุงเทพฯ ฯ: สำนักงาน เลขาธิการสภาการศึกษา.
- สิริพร ปาณาวงษ์. (2560). “การพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการ คิดเชิงระบบ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง,” วารสารวิชาการเครือข่ายบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ. 12 (3), 117-132.
- สุพักษ์ สมสา. (2560). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านโคกกุ้ง. ใน รายงานการวิจัย. มหาสารคาม : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1.
- สุรางค์ ไคว้ตระกูล. (2554). จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อนุสตรา เณลิสมศรี. (2563). การพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูประถมศึกษา ด้วยกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา วิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อรไท แสงสุน. (2564). การพัฒนา รูปแบบการส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโดยใช้ การศึกษาชั้นเรียนผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- Bloom, B.S. (1976). *Human characteristics and school learning*. New York, NY: McGraw-Hill.
- Bonwell, C. C., & Eison, J. A. (1991). *Active learning: Creating excitement in the classroom*. ERIC Digests (ED340272, pp. 1-4). George Washington University, Washington D.C.: ERIC Clearinghouse on Higher Education.
- Goldstein, M. B. (1993). *The Teaching of Language in Our School*. New York: The MacMillan Co.
- Guvis, J.P., & M.T. Grey. (1995). The Anatomy of a Competency. *Journal of Nursing Staff Development*, 11 (5), 247-252.
- Krejcie, R.V., & D.W. Morgan. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3), 607 – 610
- Lorenzen, M. (2001). Active learning and library instruction. *Illinois Libraries*, 83(2), 19-24.
- Oliva, P. F. (1992). *Developing The Curriculum (3 ed.)*. New York: Harper Collins Publishers.
- Saylor, J. G., Alexander, W., & Lewis, A. J. (1974). *Curriculum planning for better teaching and learning*. New York: Holt, Rinehart and Winston.
- Taba, H. (1962). *Curriculum development: Theory and practice*. New York: Harcourt, Brace and World.
- Taba, H. (1978). *Curriculum development: Theory and practices*. New York: Harcourt,. Brace and World
- Walla, M. J. (1991). *Training Foreign Language Teachers*. Cambridge: Cambridge University Press.